

KOBİ'LERİN KULLANDIKLARI KREDİ PROFİLİNİN BELİRLENMESİ: AYDIN İLİ UMURLU ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ ÖRNEĞİ

*Nurcan SÜKLÜM**

Öz

Bilindiği gibi günümüz Dünya ekonomik sisteminin temelini rekabet oluşturmaktadır. Rekabeti korumanın en etkili yolu ise ülke ekonomisinde çok önemli bir yere sahip olan küçük ve orta ölçekli işletmelerin varlığını sürdürmelerini sağlamaktan geçmektedir. KOBİ'lerin buldukları ülkeye yaptıkları katkıların başında, üretim ve istihdam alanı yaratmak gelmektedir. Ancak KOBİ'lerin katkıları sadece üretimle sınırlı değildir. Sosyal ve siyasi alanda da katkıları mevcuttur. KOBİ'lerin üzerlerine yüklenen bu görevleri yerine getirmeleri için mali açıdan yeterli kaynağa sahip olmaları gerekmektedir. Bu kaynakların başında özkaynak gelmekte daha sonra ise başta bankalar olmak üzere çeşitli finans kuruluşlarından sağladıkları krediler gelmektedir. Bu noktadan hareketle bu çalışmada KOBİ'lerin önemi ve finansman ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kullandıkları kredi profilinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Aydın İli Umurlu Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyette bulunan KOBİ'ler üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Çalışmada KOBİ'lerin ne amaçla kredi kullandıkları, hangi kredileri daha çok tercih ettikleri ve bunun nedenleri, kredi bulmada ve kredi ödemelerinde sorun yaşayıp yaşamadıkları gibi konular araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: KOBİ'ler, KOBİ'lerin Finansman Sorunları, KOBİ ve Kredi

Determination of the Profile of Credit Used by SMEs: Sample of Umurlu Organized Industrial Area in Aydın

Abstract

As is known, competition is the basis for today's world economic system. The most effective way of protecting competition is to provide maintenance to the existence of small and medium-sized businesses occupying a pivotal place in the national economy. SMEs' first

* Öğr. Gör., Adnan Menderes Üniversitesi Karacasu Memnune İnci Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü. (nsuklum@adu.edu.tr)

contribution is to create production and employment area for their country. However, the contribution of SMEs is not only limited by production, but also they have some contributions in the social and political area. SMEs must have enough pecuniary resource for fulfilling assignments imposed on them. The first pecuniary recourse is equity and the second is the credits that they have provided from various financial institutions. From this point forth it was aimed to emphasis the importance of SMEs and to determine the credit profile which they use for their financial needs. In this context, research was carried out on SMEs that operating in Umurlu Organized Industrial Area in Aydın. In this study, for what purposes SMEs used credit, which credits they mainly prefer and the reasons of these choices, and whether they have been exposed to problems in terms of finding credit and loan payments issues or not were investigated..

Keywords: SMEs, Financial Problems of SMEs, SME and Credit

I. GİRİŞ

Bilindiği gibi işletmeler, başkalarının ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla mal ve hizmet üreten ve sahibine kar sağlamak amacıyla faaliyet gösteren ülkenin en küçük ekonomik birimleridir.

Küçük ve esnek yapıları ile ekonomiye katkı sağlayan KOBİ'ler tüm dünyanın gündemindedir. Rekabetin ve değişikliğin çok yoğun yaşandığı günümüzde, istihdamın ve üretimin büyük bölümünü sağlayan KOBİ'ler değişimlere kolay uyum sağlayabilen yapılarıyla ülke ekonomilerinde önemli yer tutmaktadır (Oktay ve Güney, 2002:1). Ancak ülke ekonomilerinde bu kadar önemli bir yere sahip olan KOBİ'lerin başta finansman sorunları yanında pazarlama, yönetim gibi çeşitli sorunlarla karşı karşıya kaldıkları görülmektedir. KOBİ'lerin karşılaştıkları sorunların başında finansal sorunlar birinci sırayı almaktadır (Yörük, 2001: 104). Bu finansman sorunlarının temelinde KOBİ'lerin özsermaye yapılarının zayıflığının yattığı düşünülmektedir (Erol, 2010: 175). Bu tespit bugün de aynı şekilde devam etmektedir. KOBİ'lerin sorunlarını ele alırken ilk belirtilmesi gereken konu enflasyonun özsermayeyi eritmesidir. Aşırı artan girdi fiyatlarının, maliyetleri yükseltmesine karşın bunu fiyatlarına yansıtamayan KOBİ'lerin, zaten yetersiz olan özsermayeleri zaman içinde erimektedir. KOBİ'lerin ortak özelliklerinden biri olan özkaynak yetersizliği özellikle konjüktürel dalgalanmanın olduğu dönemlerde kendini hissettirmektedir. KOBİ'lerin sermaye yapılarının zayıflığı ilk olarak işletmelerin kuruluşunda ortaya çıkmakta ve pek çok KOBİ için süreklilik kazandığından işletmenin daha sonraki faaliyetlerinin tümünü etkilemektedir (Oktay ve Güney, 2002: 4). Buna rağmen, bağımsız derecelendirme kuruluşları ile bankalar tarafından derecelendirmeye tabi tutulacak olan KOBİ'lerin değerlendirilecek olan özelliklerinin en başında sahip olduğu işletme sermayesi gelmektedir. Nitekim güçlü sermaye yapısına sahip KOBİ'lere verilen kredi

maliyetlerinin diğer KOBİ'lere verilen kredilerle karşılaştırıldığında daha düşük olduğu görülmektedir. Faaliyetlerini öncelikli olarak öz kaynaklarıyla finanse etmekte olan KOBİ'ler, diğer finansman araçlarını göreceli olarak daha az tercih etmekte, yetmediği noktadan itibaren ticari bankaları kullanmaktadır (Ay, 2008: 6). Bu nedenle bu çalışmada KOBİ'lerin kullandıkları kredi profillerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada öncelikle KOBİ kavramı, önemi, özellikleri, avantaj ve dezavantajlarına değinilmiş, daha sonra ise KOBİ'lerin kullandıkları kredilerin çeşitlerine değinilmiştir. Çalışmanın son kısmında ise çalışmanın amacına yönelik olarak alan araştırması yapılmıştır.

II. LİTERATÜR TARAMASI

Ülke ekonomilerinde çok önemli bir yere sahip olan KOBİ'lerle ilgili daha önce yapılmış çalışmaların daha çok KOBİ'lerin yaşadıkları finansal sorunlarla ilgili olduğu görülmektedir. Torlak ve Uçkun (2005) çalışmalarında en önemli finansman problemlerinin nakit para sıkıntısı, piyasa durgunluğu, kredi faizlerinin yüksekliği, sermaye yetersizliği ve kredi bulamama olduğunu belirtmişlerdir.

Karabıçak ve Alluntepe (2001) çalışmalarında KOBİ'lerin ihtiyaç duydukları fonları banka dışı sermaye piyasalarından kolaylıkla sağlamalarının kısa dönemde mümkün görülmediğini bu nedenle bu tür işletmelerin fon ihtiyaçları için çoğunlukla bankalara başvurduklarını belirtmişlerdir.

Kutlu ve Demirci (2007) KOBİ'lerin faaliyetlerini sürdürebilmeleri için kendi özkaynaklarını kullanmak ya da bankalardan kredi almak zorunda olduklarını, ancak KOBİ'lerin genellikle sınırlı özkaynaklarla kurulduğundan, özellikle bankacılık sistemine borçlanma yoluyla gerçekleştirilen finansmanın öneminin daha da arttığını belirtmiştir.

Küçüközmen ve Oğuz (2008) yaptıkları çalışmada işletmelerin fon ihtiyacını karşılamak için önce kredi kullanma, daha sonra sermaye artırma yolunu tercih ettiklerini ortaya çıkarmıştır. Benzer bir sonuç da Bayraktar ve Köse (2004) ile Arslan (2003)'ün çalışmasında görülmektedir.

Yörük (2001) ile Oktay ve Güney (2002) çalışmasında, belirtilen tespitleri destekleyen sonuçların yanında kredi sağlamada, faizlerin yüksekliği, vade kısıtlılığı, teminat göstermedeki güçlükler gibi sorunlarla karşılaştığını belirtmiştir.

III. KOBİ'LERİN TANIMI

Dünyada genel anlamda kabul görmüş bir KOBİ tanımlaması bulunmamaktadır. KOBİ'ler tanımlanırken kullanılan birtakım kriterler bulunmaktadır. Bu ölçütler nitel kriterler ve nicel kriterlerdir (Özgener, 2003: 138).

AB, KOBİ tanımları konusunda gerek ulusal gerekse Birlik bazında karışıklığa neden olmamak için yeni bir ortak tanım geliştirmiştir. Yeni tanıma göre;

250 den az işçi çalıştıran işletmeler KOBİ olarak değerlendirilmektedir. Buna göre, 10 dan az işçi çalıştıran işletmeler, çok küçük işletme, 50 den az işçi çalıştıran, yıllık cirosu 7 Milyon EURO'yu aşmayan veya yıllık bilançosu 5 Milyon EURO'nun altında olan işletmeler küçük ölçekli işletme, Orta ölçekli işletme ise, 50-250 işçi çalıştıran ve yıllık cirosu 40 Milyon EURO'nun altında olan, yıllık bilançosu 27 Milyon EURO'yu aşmayan işletme olarak tanımlanmaktadır (Soysal vd. 2009: 433).

Ülkemizde farklı kuruluşlarca farklı KOBİ tanımlamaları yapılmaktadır. KÜSGET (Küçük Sanayi Geliştirme Teşkilatı) 1-9 işçi çalıştıran işyerlerini küçük, 10-49 işçi çalıştıran işyerlerini orta, 50'den çok işçi çalıştıran işyerlerini ise büyük işletme olarak tanımlanmaktadır. KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) Kuruluş Kanununa göre 1-50 arası işçi çalıştıran işletmeler küçük, 51-150 arasında işçi çalıştıran işletmeler de orta ölçekli işletme sayılmaktadır (Akdiş ve Bayrak, 2000: 16, 18). DİE (Devlet İstatistik Enstitüsü) 1-9 arası işçi çalıştıran işletmeleri çok küçük, 10-49 arasında işçi çalıştıranları küçük, 50-99 işçi çalıştıranları orta ve 100 den fazla işçi çalıştıran işletmeleri ise büyük işletme olarak kabul etmektedir. TOSYÖV (Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticileri Vakfı) ise, 1-5 arası işçi çalıştıran işletmeleri çok küçük, 5-100 arası işçi çalıştıranları küçük ve 100-200 arası işçi çalıştıran işletmeleri orta ölçekli olarak tanımlamaktadır (Tikici ve Aksoy, 2009: 71, 72).

IV. KOBİ'LERİN ÖNEMİ

Ülkemizde ve dünyada KOBİ'lerin sayısı ve önemi gittikçe artmaktadır. Ticari rekabetin ekonomik sistem olarak benimsendiği toplumlarda sistemin sağlıklı olarak işleyişiyle KOBİ'lerin sistem içindeki varlıkları ve güçleri arasında yakın bir ilişki görülmektedir. KOBİ'lerin çoğu, büyük işletmelerin yerine getiremediği bir takım fonksiyonları yerine getirdikleri için sisteme olumlu katkılarda bulunmaktadır (Akgemci, 2001: 18). KOBİ'ler, sermayenin ülke geneline yayılmasında ve gelir dağılımında denge aracı olması, küçük tasarrufların yatırıma ve üretime dönüşmesinde büyük paya sahip olması bakımından büyük bir öneme sahiptir. Ayrıca emek yoğun işletmeler olan KOBİ'ler niteliksiz ve eğitimsiz işgücününün değerlendirilmesi sayesinde istihdama da katkı sağlamaktadır (Çakıcı, 2002: 13).

KOBİ'ler sadece ekonomik alanda değil sosyal hayatta da önemli rollere sahiptir. KOBİ'ler ülke genelinde geniş bir alana yayıldıkları için bölgesel gelişmişlik farklarını ortadan kaldırmakta, mülkiyeti geniş bir alana yaymaktadır. Ayrıca KOBİ'lerin birer mesleki okul niteliği taşımaları ve üretebilme yetenekleri, bölgesel gelişmede ve göçleri önlemede önemli bir rol oynamaktadır (Akgemci, 2001: 18).

Tablo 1: Seçilmiş Bazı Ülkelerdeki KOBİ'lere İlişkin Temel Göstergeler, 2005

Ülkeler	İşletme Sayısı (Bin Adet)	İstihdam Sayısı (Bin Kişi)	Toplam İşletme Sayısı İçinde KOBİ Payı	Toplam İstihdam İçinde KOBİ'lerin Payı	Toplam Katma Değer İçinde KOBİ'lerin Payı
ABD	26.400	59.900	99,9	50,0	55,5
Almanya	1.654	12.357	99,5	60,6	53,2
Fransa	2.274	8.834	99,8	61,4	54,2
İtalya	3.819	12.182	99,9	81,3	70,9
İngiltere	1.535	9.636	99,6	54,0	51,0
Polonya	1.405	5.289	99,8	69,8	48,4
İspanya	2.542	10.538	99,9	78,7	68,5
Güney Kore (1)	3.018	10.800	99,9	87,5	53,0
Japonya (1)	4.200	24.047	99,7	69,4	50,0
Türkiye (2)	2.567	7.716	99,9	78,5	56,0

(1) 2006 yılına ait verilerdir. (2) 2007 yılına ait verilerdir (Kaynak: Yüksel, 2011: 9).

V. KOBİ'LERİN KULLANDIKLARI KREDİLER

Ülkemizde KOBİ'lere sağlanan destekler KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı), Halk Bankası ile kredi garanti kuruluşları tarafından verilmektedir. Diğer taraftan, KOBİ'lere yönelik Türkiye Kalkınma Bankası, Türk Eximbank tarafından ve uluslar arası kuruluşların sağladığı kaynaklardan da kredi imkânları yaratılmaktadır (Yüksel, 2011: 90, 91).

KOSGEB kredilerinde temel yaklaşım, bankalarca kredilendirilebilir olan ancak istihdam yaratma, ihracat, yatırım yapma gibi alanlarda veya kriz döneminde desteğe ihtiyaç duyan işletmelerin desteklenmesidir (Yüksel, 2011: 96).

Kredi Garanti Fonu İşletme ve Araştırma A.Ş. 1991 yılında kurulmuş olup, KOBİ'lerin Bankalardan kullandığı kredilere verdiği garanti/kefaletlerle teminat sağlamaktadır. KGF, yeni iş kurma, mevcut tesisin genişletilmesi, hammadde temini, yeni teknoloji kullanımı, yeni iş yerine taşınma, nakit sıkıntısı giderme, ihracatın finansmanı, ithalatın finansmanı, teminat mektubu amaçlı krediler ile KOBİ'lerin kullandığı diğer nakdi ve gayrinakdi kredilerdir (www.afsintso.org.tr/girisim/kredi_garanti_fonu.doc, 09.05.2012).

Dünya Bankası'ndan KOBİ'lere yönelik sağlanan kredilerin kullanımına, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın KOBİ'lere ayırdığı fonların kullanımına ve Hazine Müsteşarlığı'nın düzenleyip onayladığı Teşvik Belgesinin yatırımcılara

ulaştırılmasına Halk Bankası aracılık etmektedir. Banka KOBİ'lere düşük faizli, orta ve uzun vadeli, uygun ödeme koşullu krediler kullanılmaktadır (Çakıcı, 2002: 19).

Türkiye Kalkınma Bankası, son zamanlarda doğrudan kendisi kredi vermemekte olup ticari bankalar aracılığı ile kredi sağlamaktadır (Yüksel, 2011: 102).

Türk Eximbank ise ihracata yönelik KOBİ'lere daha ucuz kredi tahsis etmekte ve onlara yönelik kredi programı uygulamaktadır. Eximbank ihracatın finansmanı amacıyla kredi sigorta ve garanti programları uygulamaktadır (Aras ve Müslümoğlu, 2002: 14).

Ayrıca hazine garantisi altında Avrupa Yatırım Bankası, Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası gibi uluslararası kuruluşlardan sağlanan uygun koşullu kaynaklarla, kamu bankaları tarafından KOBİ'lere kredi imkânı yaratılmaktadır (Yüksel, 2011: 101).

VI. ARAŞTIRMANIN AMACI VE YÖNTEMİ

Araştırmanın konusu, Aydın ili Umurlu Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren KOBİ'lerin kredi profilinin belirlenmesidir.

Araştırmanın amacı, Aydın ili Umurlu Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren KOBİ'lerin kullandıkları kredilerin ne amaçla kullanıldığının, ne tür kredilerin kullanıldığının, kredi kullanımında karşılaşılan zorlukların ve risklerin tespit edilmesidir.

Çalışmada alan araştırmasından yararlanılmış ve anket tekniği uygulanmıştır. Aydın ili Umurlu Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren KOBİ'lere anket uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan anket formu, Karacıbioğlu (2007), Gözbaşı (2003), Bayraktar ve Köse (2004) ve Yörük (2001)'in konuyla ilgili daha önce yapılmış çalışmalarından yararlanılarak oluşturulmuştur. Anket sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS (Statistical Package for The Social Sciences) paket programından faydalanılmıştır.

Araştırmanın evrenini Aydın ili Umurlu Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren KOBİ'ler oluşturmaktadır. Araştırma tam sayım yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Umurlu Organize Sanayi Bölgesi'nde toplam 41 işletmenin faaliyet gösterdiği bilinmektedir. Bölgede faaliyet gösteren işletmelerin 37'sinin KOBİ olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın veri toplama aşamasında 41 işletmeden 23'üne (yaklaşık %56'sına) ulaşılmıştır. Araştırmanın verilerinin elde edilmesi için söz konusu örneklem grubu üzerinde anket çalışması yapılmıştır. Araştırma sonuçları örneklem grubuyla sınırlıdır.

VII. ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUMLARI

Araştırmada, uygulanan anket çalışması sonucunda elde edilen veriler Frekans Analizi Tekniği'nden yararlanılarak değerlendirilmiş ve sonuçlar yorumlanmıştır.

Tablo 2: Kobi Finansman Destek Kredileri (2003 - 08.01.2010)

KREDİ TÜRÜ	Yararlanan İşletme Sayısı	Kullandırılan Kredi Tutarı (Milyon)	KOSGEB Tarafından Karşılanan Faiz (Milyon)
Kobi Destek Kredisi (2003-2005)	1.053	99,00 TL	
Ekspres Kobi Destek Kredisi (2003-2004)	1.143	74,00 TL	
Kobi İhracatı Destek Kredisi (2004-2006)	6.682	857,00 TL 607,00 USD	
Kobi İstihdam Destek Kredisi (2005-2006)	1.058	84,00 TL	
Kobi İstihdam Destek Kredisi (2007 -2008)	6.850	579,79 TL	121,08 TL
Kobi İhracat Destek Kredisi (2007-2008)	4.220	726,17 TL 558,59 USD	24,98 TL
Gıda Sektörü Makine Teçhizat Destek Kredisi (2007-2008)	469	42,35 TL	13,83 TL
Deri Sektörü OSB'ye Taşınma Destek Kredisi (2007-2008)	103	11,76 TL	3,89 TL
E-Kobi Bilişim Destek Kredisi (2007-2008)	232	3,25 TL	0,61 TL
1000+1000 Kobi Makine Teçhizat Destek Kredisi (09.06.2008-31.12.2008)	941	224,74 TL	41,24 TL
İmalatçı Esnaf Destek Kredisi (19.08.2008-31.01.2009)	5.108	129,24 TL	23,50 TL
İhracat 2008 Destek Kredisi (12.09.2008-31.01.2009)	3.191	465,19 TL 310,13 USD	12,20 TL
İstihdam Endekli Cansuyu Destek Kredisi (26.11.2008-15.05.2009)	12.451	616,51 TL	88,07 TL
Kobi İhracat Finansman Destek Kredisi (27.02.2009-	4.838	1210,54 TL 733,66 USD	28,60 TL

(Kaynak:<http://www.kosgeb.gov.tr/Istatistikler/finansmandestek.aspx>, 14.03.2010)

Tablo 3: İşletmelerin Hukuki Yapılarına Göre Dağılımı

Seçenekler	Frekans	Yüzdeler (%)
Tek kişi işletmesi	-	-
Adi şirket	-	-
Kollektif şirket	-	-
Komandit şirket	-	-
Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket	-	-
Limited şirket	9	39,1
Anonim şirket	14	60,9
Toplam	23	100,0

Yapılan anket çalışmasından elde edilen verilere göre işletmelerin % 39,1'inin Limited Şirketi, % 60,9'unun ise Anonim Şirket olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4: İşletmelerin Çalışan Sayılarına Göre Dağılımı

Seçenekler	Frekans	Yüzdeler (%)
0-49 Kişi	14	60,9
50-99 Kişi	7	30,5
100-149 Kişi	1	4,3
150-199 Kişi	1	4,3
200 ve üstü Kişi	-	-
Toplam	23	100,0

İşletmelerin çalışan sayılarının dağılımı incelendiğinde işletmelerin % 60,9'unun 49 kişiden az çalışanı bulunduğu, % 30,5'inin 50 ile 99 kişi arasında çalışanı bulunduğu görülmektedir. %4,3 'ünün 100 ile 149 arasında, yine % 4,3 'ünün ise 150 ile 199 arasında çalışanı bulunduğu görülmektedir.

Tablo 5: İşletmelerin Sermaye Büyüklüklerine Göre Dağılımı (000 TL)

Seçenekler	Frekans	Yüzdeler (%)
500 - 1999 TL	7	30,5
2000 - 3499 TL	7	30,5
3500 - 4999 TL	2	8,7
5000 - 6499 TL	3	13,0
6500 TL ve üstü	3	13,0
Cevap vermeyen	1	4,3
Toplam	23	100,0

İşletmelerin sermaye büyüklükleri incelendiğinde farklı büyüklükte sermayeye sahip oldukları görülmektedir. 3.500.000 TL'den daha az sermayeye sahip olan işletmelerin oranı % 61'dir. 6.500.000 TL ve yukarı sermayeye sahip işletme oranının ise %13 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6: İşletmelerin Bünyelerinde Kredi Kullanma Durumlarına Göre Dağılımı

Seçenekler	Frekans	Yüzdeler (%)
Evet	23	100,0
Hayır	-	-
Toplam	23	100,0

İşletmelerin kredi kullanma durumları analiz edildiğinde örneklem büyüklüğü içindeki işletmelerin % 100'ünün de kredi kullandıkları görülmektedir.

Tablo 7: İşletmelerin Kullandıkları Kredi Türlerine Göre Dağılımı

Seçenekler	Frekans	Yüzdeler (%)
Kısa vadeli banka kredisi	20	44,4
Orta vadeli banka kredisi	16	35,6
Uzun vadeli banka kredisi	7	15,6
Tüketim kredisi	-	-
Üretim kredisi	-	-
İhracat kredisi	2	4,4
İthalat kredisi	-	-
Tarım kredisi	-	-
Akreditif kredisi	-	-
Diğer	-	-
Toplam	45	100,0

İşletmelerin birden fazla cevap verebilecekleri kredi kullanımlarının dağılımı ile ilgili soruya verilen cevaplara bakıldığında işletmelerin, daha çok kısa vadeli banka kredisi kullandıkları görülmektedir. İşletmelerin % 44,4'ünün kısa vadeli, %35,6'sının orta vadeli, %15,6'sının ise uzun vadeli kredi kullandıkları tespit edilmiştir. %4,4'ünün ise ihracat kredisi kullandıkları görülmektedir.

Tablo 8: İşletmelerin Kredi Kullanma Nedenlerine Göre Dağılımı

Seçenekler	Frekans	Yüzdeler (%)
Özsermaye yetersizliği	1	2,0
Rakiplerle mücadele etmek	1	2,0
Nakit ihtiyacı	9	18,0
Kapasite artırımı	10	20,0
İşyerini büyütmek	15	30,0
Makine ve ekipman satın almak	9	18,0
Üretim hacmini artırmak	5	10,0
Diğer nedenler	-	-
Toplam	50	100,0

İşletmelerin birden fazla cevap verebilecekleri kredi kullanım nedenlerinin dağılımı ile ilgili soruya verilen cevaplara bakıldığında ankete katılan işletmelerin %18'inin nakit ihtiyacı ve makine ve ekipman satın almak amacıyla, %20'sinin kapasite artırımı nedeni ile, %2'sinin ise özsermaye yetersizliği, %30'unun işyerini büyütmek amacıyla, kredi kullandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 9: İşletmelerin Kredi Kullanımını Avantajlı Bulma Durumlarına Göre Dağılımı

Seçenekler	Frekans	Yüzdeler (%)
Evet	21	91,3
Hayır	2	8,7
Toplam	23	100,0

Yapılan anket çalışması sonucunda ankete katılan işletmelerin %91,3'ü kredi kullanmayı avantajlı bulduklarını, %8,7'si ise kredi kullanmayı avantajlı bulmadıklarını bildirmişlerdir.

Tablo 10: İşletmelerin Kredi Başvurularında Zorluk Çekmelerine Göre Dağılımı

Seçenekler	Frekans	Yüzdeler (%)
Evet	8	34,8
Hayır	15	65,2
Toplam	23	100,0

İşletmeler kredi başvurularında zorluk çekme durumlarına göre incelenmiş ve ankete katılan işletmelerin %65,2'si kredi başvurularında herhangi bir zorlukla karşılaşmadıklarını, %34,8'i ise karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 11: İşletmelerin Kredi Başvurularında Karşılaştıkları Zorluklara Göre Dağılımı

Seçenekler	Frekans	Yüz deler (%)
Yeterli teminat gösterememekten kaynaklanan zorluklar	2	9,5
Aynı anda birden fazla kredi kullanmaktan kaynaklanan zorluklar	5	23,8
Kredibilitenin düşük olmasından kaynaklanan zorluklar	-	-
Diğer	1	4,8
Cevap vermeyen	13	61,9
Toplam	21	100,0

İşletmelerin kredi başvurularında ne tür zorluklarla karşılaştıkları analiz edilmiş ve işletmelerin %9,5'inin yeterli teminat gösterememekten kaynaklanan zorluklarla, %23,8'inin aynı anda birden fazla kredi kullanmaktan kaynaklanan zorluklarla karşılaştıkları sonucuna varılmıştır. İşletmelerin %61,9'u kredi başvurularında herhangi bir zorlukla karşılaşmadıklarından dolayı bu soruya cevap vermemişlerdir.

Tablo 12: İşletmelerin Kredi Kullanımından Dolayı Herhangibir Riskle Karşılaşmalarına Göre Dağılımı

Seçenekler	Frekans	Yüzdeler (%)
Evet	10	43,5
Hayır	13	56,5
Toplam	23	100.0

Ankete katılan işletmelere kredi kullanımından dolayı herhangi bir riskle karşılaşıp karşılaşmadıkları sorulmuş ve işletmelerin %56,5'i hayır cevabı vermiş, %43,5'i ise evet cevabı vermiştir.

Tablo 13: İşletmelerin Kredi Kullanımından Dolayı Karşılaştıkları Risklere Göre Dağılımı

Seçenekler	Frekans	Yüzdeler (%)
Zamanında Geri Ödeyemeden Kaynaklanan Riskler	8	32,0
Geç ödemeden Kaynaklanan Riskler	4	16,0
Geri ödeyemeden kaynaklanan riskler	-	-
Diğer	-	-
Cevap vermeyen	13	52,0
Toplam	25	100.0

İşletmeler kredi kullanımından dolayı karşılaştıkları risklere göre analiz edilmiş ve ankete katılan işletmelerin %32'si kredileri zamanında geri ödeyemeden, %16'sının geç ödemedi kaynaklanan risklerle karşılaştıkları tespit edilmiştir. İşletmelerin %52'si kredi kullanımından dolayı herhangi bir riskle karşılaşmadıklarından dolayı bu soruya cevap vermemişlerdir.

VIII. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma, Aydın İli Umurlu Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren işletmeler üzerinde yapılmıştır.

Analiz sonuçlarına bakıldığında işletmelerin büyük çoğunluğunun Anonim Şirket ve Limited Şirketi olduğu görülmektedir.

İşletmelerin çalışan sayılarının dağılımı incelendiğinde 100 kişiden az çalışanı bulunan işletmelerin payının büyük olduğu görülmektedir.

İşletmelerin sermaye büyüklükleri incelendiğinde farklı büyüklükte sermayeye sahip oldukları görülmektedir. 3.500.000 TL'den daha az sermayeye sahip olan işletmelerin oranı yüzde 61'dir. 6.500.000 TL ve yukarı sermayeye sahip işletme oranının ise yüzde 13 olduğu tespit edilmiştir.

İşletmelerin kredi kullanma durumları analiz edildiğinde örneklem büyüklüğü içindeki işletmelerin yüzde 100'ünün de kredi kullandıkları görülmektedir. Bu sonuçlar daha önce Karabıçak ve Altuntepe (2001), Kutlu ve Demirci (2007) ile Küçüközmen ve Oğuz (2008)'in çalışmalarından çıkan sonuçları destekler niteliktedir.

İşletmelerin kullandıkları kredi türlerine göre dağılımı incelendiğinde, işletmelerin daha çok kısa ve orta vadeli banka kredisi kullandıkları görülmektedir. Uzun vadeli kredi kullanımı oranının daha az olduğu görülmektedir. İhracat kredisi kullanan işletme sayısı ise ikidir. Bu sonuçlar ülkemizde uzun vadeli kredi kullanımının zor olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar Oktay ve Güney (2002)'in çalışmasından çıkan sonuçları desteklemektedir.

İşletmeler kredi kullanma nedenlerine göre analiz edilmiş ve ankete katılan işletmelerin büyük çoğunluğu işyerini büyütmek, kapasite artırımı, nakit ihtiyacı ve makine ve ekipman satın almak amacıyla kredi kullandıkları belirtmişlerdir. Bu nedenle nakit ihtiyacı, kapasite artırımı, makine ve ekipman satın alımı, özsermaye yetersizliği, rakiplerle mücadele etmek gibi çeşitli nedenlerle kredi kullandıkları görülmektedir.

Yapılan anket çalışması sonucunda ankete katılan işletmelerin yüzde 90'dan fazlasının kredi kullanımını avantajlı bulduğu görülmektedir.

İşletmeler kredi başvurularında zorluk çekme durumlarına göre incelenmiş ve ankete katılan işletmelerin yaklaşık yüzde 65'i kredi başvurularında herhangi bir zorlukla karşılaşmadıklarını, yaklaşık yüzde 35'inin ise çeşitli zorluklarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

İşletmelerin kredi başvurularında ne tür zorluklarla karşılaştıkları analiz edilmiş ve işletmelerin yüzde 9'unun yeterli teminat gösterememekten kaynaklanan zorluklarla, yüzde 23'ünün aynı anda birden fazla kredi kullanmaktan kaynaklanan zorluklarla karşılaştıkları sonucuna varılmıştır. İşletmelerin yaklaşık yüzde 62'si kredi başvurularında herhangi bir zorlukla karşılaşmadıklarından dolayı bu soruya cevap vermemişlerdir. Yörük (2001)'ün çalışmasında da KOBİ'lerin yabancı kaynak kullanımında yeterli teminat gösteremedikleri sonucuna varılmıştır.

Ankete katılan işletmelere kredi kullanımından dolayı herhangi bir riskle karşılaşmış ve karşılaşmadıkları sorulmuş ve işletmelerin yaklaşık yüzde 57'si hayır cevabı vermiş, yüzde 44'ü ise evet cevabı vermiştir.

İşletmeler kredi kullanımından dolayı karşılaştıkları risklere göre analiz edilmiş ve ankete katılan işletmelerin yüzde 32'sinin kredileri zamanında geri ödeyemeden kaynaklanan risklerle, yüzde 16'sının geç ödemeden kaynaklanan risklerle karşılaştıkları tespit edilmiştir. İşletmelerin yaklaşık yüzde 57'si kredi kullanımından dolayı herhangi bir riskle karşılaşmadıklarından dolayı bu soruya cevap vermemişlerdir.

KOBİ'lerin ülke ekonomisinde çok önemli bir rol oynadığı bilinmektedir. Bu nedenle KOBİ'lerin ayakta kalmaları çok önemlidir. Bunun için KOBİ'lere yönelik desteklerin artırılması gerekmektedir. Özellikle uzun vadeli kredilerin işletmeler açısından daha avantajlı hale getirilmesi gerekmektedir.

KOBİ'lerin kullandıkları kredilerin geri ödenmemesi veya geç ödenmesinden kaynaklanan risklerin en aza indirgenmesi böylece işletmelerin en az zarar görmesi bir başka çözüm önerisidir.

KOBİ'lerin kredi başvurularında yeterli teminat gösterememek, aynı anda birden fazla kredi kullanmak gibi nedenlerden dolayı karşılaştıkları zorlukların en aza indirgenmesi için yeni uygulamalar geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- AKDİŞ, Muhammet ve BAYRAK, Sabahat. (2000), "Türkiye'de Kobi'lerin Genel Görünümü Ve Finansal Krizlere Dayanıklılığı: 5 İli Kapsayan Bir Araştırma", *Celal Bayar Üniversitesi İİBF Dergisi İktisat ve Yönetim Dergisi*, S. 6, ss. 13-44.
- AKGEMCİ, Tahir. (2001), "Kobilerin Temel Sorunları ve Sağlanan Destekler", *KOSGEB*, Haziran, Ankara.
- ARAS, Güler ve MÜSLÜMOV, Alövsat. (2002), "Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisinde KOBİ'lerin Yeri: Finansman, Ekonomik Sorunları ve Çözüm Önerileri", *21. Yüzyılda KOBİ'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri Sempozyumu*, Doğu Akdeniz Üniversitesi, K.K.T.C. 3-4 Ocak, ss. 14.
- ARSLAN, Özgür. (2002), "Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmelerde Çalışma Sermayesi Ve Bazı Finansal Yönetim Uygulamaları", *Cumhuriyet Üniversitesi*, C. 4, S. 1, ss.129.

- AY, Sema Çınar. (2008), “Türkiye'deki KOBİ'lerin Finansman Sorunları”, *Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, S. 1, ss. 6.
- BAYRAKTAR, Sema ve KÖSE, Yasemin. (2004), “KOBİ'lerin Finansmanı Ve Finansal Sorunları: Zonguldak Örneği”, *İktisat İşletme Ve Finans Dergisi*, No. 218, Mayıs, ss. 5.
- ÇAKICI, Ayşehan. (2002), “Mersinde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Sorunları ve Beklentileri”, T.C. Mersin Üniversitesi Yayınları, Mersin.
- EROL, Mikail. (2010), “Ekonomik Kriz Ve KOBİ'ler”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, C. 5, S. 1, ss. 175.
- GÖZBAŞI, Onur. (2003), “KOBİ'lerin Finansman Sorunlarının Çözümüne Yönelik Finansal Destekler ve Finansman Teknikleri İle İlgili Bir Araştırma”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Aydın, 2007.
- KARACİBİOĞLU, Serkan Reşit. (2007) “KOBİ'lerin Finansman Sorunları ve Çözüm Önerileri: Muğla Örneği”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Aydın, 2007.
- KARABIÇAK, Mevlüt ve ALTUNTEPE, Nihat. (2001), “KOBİ'lerin Kredi Yoluyla Finansmanı”, *1. Orta Anadolu Kongresi, KOBİ'lerin Finansman ve Pazarlama Sorunları, Erciyes Üniversitesi Nevşehir İİBF*, 18-21 Ekim, Nevşehir, ss. 293.
- KUTLU, Hüseyin ve DEMİRCİ, Savaş. (2007), “KOBİ'lerin Finansal Sorunları ve Çözüm Önerileri”, *4. KOBİ'ler ve Verimlilik Kongresi, İstanbul Kültür Üniversitesi*, 7-8 Aralık, ss.191.
- KÜÇÜKÖZMEN, Coşkun ve OĞUZ, Dilek. (2008), “Basel II'ye Geçiş Sürecinde KOBİ'lerin Finansman Sorunları: Konya İli Örneği”, *I. Uluslar arası Sempozyum: KOBİ'ler ve Basel II, İzmir Ekonomi Üniversitesi*, 2-3-4 Mayıs, İzmir, ss. 48.
- OKTAY, Ertan ve GÜNEY, Alptekin. (2002), “ Türkiye'de KOBİ'lerin Finansman Sorunu ve Çözüm Önerileri”, *“21. Yüzyılda KOBİ'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri” Sempozyumu, Doğu Akdeniz Üniversitesi*, 03-04 Ocak, K.K.T.C, ss. 1-21.
- ÖZGENER, Şevki. (2003), “Büyüme Sürecindeki KOBİ'lerin Yönetim ve Organizasyon Sorunları: Nevşehir Un Sanayii Örneği”, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 20, Ocak-Haziran, ss. 137- 161.
- SOYSAL, Abdullah, KARASOY, Hasan Alpay, ALICI, Sedat. (2009), “KOBİ'lerde Kriz Yönetimi: K.Maraş'ta Tekstil Sektöründeki KOBİ'lerde Bir Uygulama”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 21, ss. 431- 446.
- TİKİCİ, Mehmet ve AKSOY, Ali. (2009), “Girişimcilik ve Küçük İşletmeler”, Nobel Yayın Dağıtım, Mart, Ankara.
- TORLAK, Ömer ve UÇKUN, Nurullah. (2005), “Eskişehir'deki KOBİ'lerin Pazarlama ve Finansman Sorunları Ara Kesiti”, *Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 1, ss. 209.
- YÖRÜK, Nevin. (2001), “Son Ekonomik Krizin KOBİ'ler Üzerinde Etkisi ve Tokat İli Örneği”, *Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, S. 2, ss.104.
- YÜKSEL, Aycan. (2011), “Türkiye'de KOBİ'lerin Banka Kredilerine Erişimi”, *Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı Uzmanlık Tezi*, Haziran, ss. 9-102. <http://www.kosgeb.gov.tr/Istatistikler/finansmandestek.aspx>, (Erişim Tarihi 14.03.2010). http://www.afsintso.org.tr/girisim/kredi_garanti_fonu.doc, (Erişim Tarihi 09.05.2012).